

Oud-katholiek worden en zijn.

Een cursus over geloven en kerk zijn in deze tijd.

**Vier bijeenkomsten over geloven en de Oud Katholieke Kerk.
Een uitgewerkt programma aangeboden door de Werkgroep
Vorming en Toerusting.
Een bewerking van Zwitserse cursus uit de Christ Katholische Kirche.**

September 2011.

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Materiaal	4
De eerste bijeenkomst: Terug naar de bronnen	5
Welkom.	5
Bijbelstudie	5
Bespreking van het onderwerp	5
Kernwoorden	5
Afsluiting	5
Mogelijk Huiswerk.....	6
Tweede bijeenkomst: ons persoonlijk geloof.....	6
Welkom.....	6
Groepsgesprek	6
Bespreking van het onderwerp	6
Citaat	6
Afronding	7
Mogelijk Huiswerk.....	7
Derde bijeenkomst: meedoen in Gods verhaal	7
welkom	7
Groepsgesprek	7
Bespreking van het huiswerk	7
Groepsopdracht.....	8
Afsluiting	8
Mogelijk Huiswerk.....	8
4e Bijeenkomst Kerk in de wereld.....	8
Bijbelstudie	8
Bespreking van het onderwerp over oecumene	8
Groepsgesprek	8
Dienstbaar aan de samenleving	8
Afsluiting	9
Evaluatie.....	9

Nederlandse opzet van de Zwitserse cursus over de OK- kerk.

Inleiding

In deze cursus wordt er informatie gegeven over de Oud Katholieke Kerk. Het betreft vier bijeenkomsten van ongeveer tweeënhalf uur. De meeste groepen zullen op een avond bijeenkomen, dan is het een avondvullend programma. Maar misschien zijn er ook geïnteresseerden gemeenteleden die overdag de gelegenheid hebben bij elkaar te komen. Voor de bijeenkomst worden ideeën aangereikt voor de opening en de afsluiting. Vanzelfsprekend kunnen die momenten worden uitgebreid met liederen, gebeden, lezingen of een viering naar inzicht van de cursusleider.

Deze cursus vormt een Nederlandse bewerking van een Zwitserse cursus van 6 bijeenkomsten rond vergelijkbare thema's. In de oorspronkelijke opzet kregen de deelnemers voor elke bijeenkomst huiswerk op: teksten om te lezen ter voorbereiding. Wij gaan er in deze opzet niet vanuit dat de cursisten de inhoud van de genoemde teksten kennen. Maar vanzelfsprekend is het mogelijk aan het einde van een bijeenkomst aan te geven wat het onderwerp voor de volgende keer is en de teksten alvast te noemen of uit te delen die aan de orde komen.

Het leiden van de cursus vraagt een ruime voorbereiding. De leider geeft elke bijeenkomst een samenvatting van de genoemde lesstof. De cursusleider maakt deze samenvatting zelf zodat hij rekening kan houden met de vragen die in de groep leven.

We noemen dit een cursus omdat het een informatief karakter draagt. Kennisoverdracht is een belangrijk doel tijdens de bijeenkomsten. Tegelijk is er alle mogelijkheid om met elkaar in gesprek te komen. Het is niet alleen "hoorcollege". De ontmoetingen en het uitwisselen van ervaringen vormen een belangrijk deel van het programma.

De uitleg van de behandelde stof kan vanzelfsprekend in de plenaire groep plaats vinden. Bij vragen over de ervaringen van de mensen, kunt u kiezen voor kleinere groepen. Dat hangt af van het aantal deelnemers. De cursus vormt een geheel. De opzet is dat de deelnemers alle bijeenkomsten mee maken.

In de groep is vertrouwelijkheid van groot belang. Stel dit aan de orde bij de aanvang van de eerste bijeenkomst.

Materiaal

Per bijeenkomst wordt in de tekst aangegeven welk materiaal nodig is. Maar voor elke bijeenkomst is het handig een whiteboard of flapover beschikbaar te hebben. Eventueel losse grote vellen papier om aan de muur te hangen met stiften. Verder is er voor elke deelnemer een bijbel en een gezangboek aanwezig. Er is papier om aantekeningen te maken. Eventueel een kaars om aan te steken bij het begin.

De eerste bijeenkomst: Terug naar de bronnen

Welkom.

We heten iedereen van harte welkom. Het is belangrijk met elkaar af te spreken dat de gesprekken tijdens de cursus van vertrouwelijke aard zijn. Er volgt een ronde om zichzelf voor te stellen. Het is belangrijk uit te spreken wat de verwachtingen zijn van de vier bijeenkomsten. Het onderwerp voor vanavond is: terug naar de bronnen. Eventueel wordt er een kaars aangestoken. Bijbels of kopieën van het betreffende gedeelte worden uitgedeeld.

Bijbelstudie

We lezen met elkaar Handelingen 2: 41- 47 en Handelingen 4: 32- 37 over het leven van de eerste christelijke gemeente. De tekst wordt op papier uitgedeeld.

Met elkaar bespreken we de volgende vragen

- ♣ Wat vertellen deze bijbelgedeelten over de gelovigen van het eerste uur?
- ♣ Wat valt u hierin op?
- ♣ Wat is de aantrekkingskracht van deze geloofsgemeenschap?
- ♣ Is er ook een “zwakte” aan te wijzen?
- ♣ Wat is het verschil tussen de wijze waarop de eerste christenen samen een gemeenschap vormden, en de wijze waarop wij dat nu doen?
- ♣ Hoe zouden deze gedeelten ons kunnen inspireren om kerk te zijn?
- ♣ Wat is de betekenis voor ons kerk-zijn anno nu?

Bespreking van het onderwerp

Het artikel over de geloofsleer van dr J. Visser uit Leer en leven, wordt samengevat door de cursusleider en de belangrijkste punten worden kort genoteerd op een vel papier. Eventuele vragen en opmerkingen worden besproken. Hebben de deelnemers nieuwe dingen geleerd? Is er iets dat verdere toelichting behoeft?

Kernwoorden

Op een bord staat 6 kernwoorden over Oud Katholiek zijn.

Deze woorden vormden de basis van het betoog van Joris Vercammen bij een opbouw dag in februari 2011.

De woorden zijn:

1. pelgrimeren naar de bronnen
2. betrokkenheid op cultuur en maatschappij
3. werken aan een persoonlijk geloof
4. participatie aan Gods gemeenschap
5. samen verantwoordelijkheid dragen voor de kerk
6. getuigen van verzoening.

Zo nodig worden deze woorden kort toegelicht.

Iedereen ontvangt 3 stickers om bij een kernwoord/kernwoorden te plakken die het meest aanspreken. De deelnemers kunnen hun keuze toelichten. Het is nu niet het moment voor een uitgebreide discussie.

Afsluiting

We zingen samen een avondlied, bijvoorbeeld gezang 773 of 775

Mogelijk Huiswerk

Hoofdstukken 4 en 5 uit het boek: Oud en nieuw Katholiek. De spirituele zoektocht van die andere katholieken, Joris Vercammen, Valkhof pers 2011

Tijdens de tweede bijeenkomst zal ons persoonlijk geloof centraal staan. De deelnemers worden uitgenodigd voor die bijeenkomst iets mee te nemen dat hen inspireert of bemoedigt. Het kan ook een foto zijn van iemand die voor hen een voorbeeld is geweest als het gaat om geloof.

Tweede bijeenkomst: ons persoonlijk geloof.

Welkom

De deelnemers worden welkom geheten. Er is ruimte om zo nodig terug te komen op de eerste bijeenkomst. Zijn er nog vragen die beantwoord moeten worden?

Groepsgesprek

De deelnemers vertellen elkaar over wat ze hebben meegenomen. Voor dit gesprek is er een aantal richtvragen.

- Wie of wat inspireert je in je geloof? Is er iemand in je leven die daarin een belangrijke rol speelt of heeft gespeeld?
- Is er een voorwerp, boek of iets anders dat je telkens weer pakt en dat helpt om het vertrouwen te vinden?
- Is er een Bijbelgedeelte dat je erg aanspreekt en dat je inspireert?
- Is er een moment aan te wijzen in je leven (of misschien meer momenten) waarop je echt een keuze hebt gemaakt om God te volgen?
- Hoe kunnen mensen hun geloof verdiepen? En hoe doe je dat zelf? Wat is daarvoor nodig? En hoe vindt je geloof een plek in het dagelijks leven?

Bespreking van het onderwerp

De cursusleider geeft een samenvatting van hoofdstuk 4 en 5 van Oud- en nieuw katholiek van Joris Vercammen. Belangrijke begrippen en onderwerpen in die hoofdstukken zijn: de vraag naar waarheid, de centrale plaats van Jezus Christus en van Gods woord in ons kerkelijke en ons geloofsleven. In hoofdstuk 5 komt het verlangen aan de orde. Dat verlangen leeft in ons eigen hart. Maar het sluit reflectie en kritisch nadenken niet uit, het hoort juist bij elkaar in de Oud- katholieke traditie. Na de inleiding van dit hoofdstuk wordt een aantal kernwoorden genoemd van het persoonlijk christelijk geloof.

Citaat

Op bladzijde 79 van het boek staan vier belangrijke uitgangspunten van Wilhelm Reinkens. Hij legt de nadruk op ontvankelijkheid. Tijdens de catechese wilde hij dat de kinderen voor alles openstaan en alles met christelijke ogen leren bekijken en beoordelen.

De vier uitgangspunten zijn:

“Ten eerste gaat het erom dat je een kinderlijke ontvankelijkheid ontwikkelt als grondhouding van het geloof. Ten tweede moet je met weids hart openstaan voor elke reden om Gods lof te zingen. Dat is de kern van de wijsheid. Ten derde moet een christen proberen woede buiten te sluiten. Woede zet namelijk je hart op slot. Het brengt je niets om jezelf koppig af te sluiten van de buitenwereld. Integendeel, het is beter je hart te

openen, want het is de liefde die de deur opent naar de "geloofskennis". Ten slotte heeft een christen geen angstige levensinstelling. Tegenover de angst voor kennis en ervaring zetten Reinkens de dankbaarheid voor al het goede waartoe mensen in staat zijn. Kennis, liefde en geloof, worden door christen gemaakt tot jubel voor God, aldus Reinkens"

Bespreek met elkaar het geciteerde gedeelte uit het boek. Herkent u zich in deze woorden van Reinkens? Zijn er aanvullingen, andere "kenmerken" van een oud- katholieke gelovige?

Afronding

De deelnemers worden uitgenodigd om in een korte zin te vertellen wat voor hen de kern van hun persoonlijk geloof is. Neem hiervoor de tijd zodat iedereen tot zijn recht komt.

Mogelijk Huiswerk

Hoofdstukken 6 en 7 uit het boek: Oud en nieuw Katholiek. De spirituele zoektocht van die andere katholieken, Joris Vercammen, Valkhof pers 2011. De deelnemers wordt gevraagd afbeeldingen mee te nemen waarop Jezus Christus te zien is, bijvoorbeeld uit de kunst of uit kinderbijbels en andere prenten. De Bijbel cultureel, Meinema 2009, biedt veel informatie rondom dit onderwerp. Ook missiekalenders bieden goede mogelijkheden om tot gesprek te komen.

Derde bijeenkomst: meedoen in Gods verhaal

welkom

De deelnemers worden welkom geheten.

Op een groot vel papier staat in het midden: *bij de kerk horen*.

Er liggen stiften klaar, iedereen kan in stilte reageren door op het vel papier te schrijven.

Het is mogelijk op elkaar te reageren. Er wordt zo weinig mogelijk gesproken.

Dit is een zogenaamde stille wand discussie.

Groepsgesprek

De aanwezigen worden uitgenodigd te vertellen waarom zij zelf lid zijn/ worden of zich betrokken weten bij de Oud- Katholieke kerk. Daarna kan het gesprek zich verbreden: waarom komen mensen in een kerk? Wat zoeken de moderne mensen in de kerk? Of waarom zoeken ze wellicht niet meer?

Wat zouden we op z'n minst "in de aanbidding" moeten hebben als kerk, om de moderne mensen aan te spreken?

Bespreking van het huiswerk

De cursusleider geeft een samenvatting van de hoofdstukken uit het boek: Oud en nieuw katholiek. Er wordt een aantal "kenmerken" genoemd die horen bij een kerk die er in deze tijd en in ons land, toe doet. Herkennen de mensen dit in hun eigen parochie?

Groepsopdracht

"Jezus is het definitieve 'teken' van Gods liefde en trouw", blz 56 uit Oud en Nieuw Katholiek. We bekijken met elkaar de verschillende afbeeldingen waarop Jezus te zien is. Welk beeld laat ons iets zien van hoe we Jezus ervaren? Hoe laat Hij daarin Gods liefde zien? Het is belangrijk goed te kijken, zeker ook naar de details op de afbeeldingen. Hoe kijkt Jezus? Naar wie? Waar zijn de handen? Wie staat centraal? Welke mensen staan

vlakbij, wie vormt de achtergrond? Hoort de afbeelding bij een bepaald bijbelgedeelte?

Afsluiting

We zingen een lied waarin Jezus centraal staat, bijvoorbeeld gezang 815 of 816

Mogelijk Huiswerk

Als voorbereiding voor de 4e bijeenkomst kan worden gelezen: Joris Vercammen: Kerken naar een 'nieuwe katholiciteit'. Lente gedachten in een oecumenische winter, Special van het tijdschrift 'Mariënborg', maart 2006 Eventueel nog verkrijgbaar op het bisschoppelijk bureau. Of een ander artikel over oecumene

Op hetzelfde bureau zijn ook nog exemplaren te bestellen van de Oud Katholiek die wordt genoemd bij het groepsgesprek.

4e Bijeenkomst Kerk in de wereld

Bijbelstudie

Het gaat over Matteüs 5: 13- 16. We bespreken met elkaar deze tekst aan de hand van de volgende vragen:

- ♣ wat is de situatie waarin deze woorden worden uitgesproken?
- ♣ Wat is de waarde van "zout" in deze wereld?
- ♣ Wat betekent "licht" in een mensenleven?
- ♣ Op welke manier kunnen wij als gelovigen zout en licht zijn?

Bespreking van het onderwerp over oecumene

De cursusleider geeft een korte samenvatting van het artikel over oecumene. Met elkaar bespreken we de mogelijkheden en grenzen van wat de Oud- Katholieke kerk kan betekenen op het gebied van oecumenische contacten.

Groepsgesprek

Veel mensen gaan als ze op vakantie zijn, in het binnenland of juist in het buitenland, een kerk binnen. Soms bekijken ze alleen het gebouw, soms maken ze ook een viering mee. En dan kan het plotseling gebeuren dat je geraakt wordt door wat er gebeurt. Je voelt je verbonden met de mensen, je voelt dat God mensen met elkaar verbindt. Zelfs als je een verschillende taal spreekt, of elkaar niet kent. Wie kent dergelijke ervaringen en wil daarover vertellen?

Dienstbaar aan de samenleving

Er zijn verhalen over mensen die namens onze kerk dienstbaar zijn aan de samenleving. Lees daarover bijvoorbeeld in De oud- Katholiek, jaargang 124, september 2008, nr 2837 over geloof in de stad. (nog verkrijgbaar op het bisschoppelijk bureau) Of zoek informatie over het city pastoraat in Rotterdam, het straatpastoraat in Leiden of het werk van de missie St Paulus. Bespreek met elkaar de volgende vragen:

- ♣ Wat spreekt u aan?
- ♣ Op welke wijze laten we zien wat we geloven?
- ♣ Hoe geeft u zelf "handen en voeten" aan uw geloof?

Stelling

Een kerk is een kerk voor de wereld, anders is ze geen kerk.

Reageer met elkaar op deze stelling.

Afsluiting

Bedenk met elkaar een manier waarop u in uw eigen buurt kunt laten zien waarin wij geloven. Komt er een nieuw idee boven? Waar zou nood zijn, waar wij iets aan kunnen doen? Laat de fantasie en de hoop niet worden beperkt door praktische bezwaren.

Evaluatie

Met elkaar worden de volgende vragen beantwoord, eventueel schriftelijk.

1. Heeft u iets nieuws geleerd in deze cursus, zo ja, wat neemt u mee?
2. Welk gesprek, of welk onderwerp heeft u geïnspireerd?
3. Hebt u ideeën voor verbeteringen voor een volgende groep?